

1. marts 2016

Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V

T +45 3339 4000 E info@lf.dk
F +45 3339 4141 W www.lf.dk

Danskernes forbrug af kød

- Myte: Danskerne spiser mest kød i verden
- De beregninger, der ligger til grund for myten, er baserede på tal for produktion, import og eksport og ikke på det faktiske indtag
- Hver dansker mellem 4 og 75 år spiser i gennemsnit 52 kg rødt kød, forarbejdet kød og fjerkræ om året
- Et højt forbrug af kød er ofte forbundet med en række bestemte livsstilsfaktorer. F.eks. at man er mand, har ingen eller erhvervsmæssig uddannelse og er ryger

Danskernes madkultur har historisk set været påvirket af, at vi har produceret en lang række fødevarer såsom mælk, kød og grøntsager, som derfor har haft sin naturlige rolle i danskernes ernæring. Det er dog en myte, at Danmark er det land i verden, hvor man spiser mest kød pr. indbygger. Ikke desto mindre optræder denne sætning af og til i medierne. Det er i alles interesse at holde sig til fakta og undgå misinformation. Derfor ser vi i denne analyse nærmere på de forskellige opgørelser over, hvad danskernes forbrug af kød faktisk er.

Myte om forbruget af kød

Inden vi ser nærmere på danskernes forbrug af kød, er det på sin plads at mane en myte til jorden. Myten om Danmarks verdensmesterskab i kødforbrug opstod i forbindelse med en beregning foretaget af World Resources Institute (WRI) i 2002. Den viste, at danskerne i gennemsnit spiste 146 kg kød om året svarende til 400 gram kød om dagen. Fratrækkes børn og andre, som ikke spiser så meget kød, ville det betyde, at en voksen mand skulle spise omkring et kilo kød dagligt. Fornuften fortæller os, at dette naturligvis ikke kan være sandt, og den skal vi lytte til. WRI er kommet frem til kødforbruget ved at se på den indenlandske produktion og lægge import af kød til og trække eksporten af kød fra:

$$\text{Forbrug} = \text{Produktion} + \text{import} - \text{eksport}$$

Ved første øjekast ser denne beregning rimelig ud. Men når man ser nærmere på forudsætningerne, er det tydeligt, at beregningen ikke viser forbruget af kød i Danmark. Opgørelsen over den indenlandske produktion fremkommer som slagtekroppe i kilo. En slagtekrop er inklusive en række dele f.eks. ben og brus, som ikke anvendes til menneskeføde.

Det er med andre ord derfor ikke det rigtige udgangspunkt for et tal for forbruget af kød. Problemet bliver særligt stort, da vi her i Danmark har en stor eksport af kød. Faktisk var eksporten af kød i 2014 på over 2 mio. tons ifølge Danmarks Statistik.

*Myte:
Danskerne spiser
mest kød i verden*

*Danmark
eksporterede over 2
mio. tons kød i 2014*

Vi eksporterer rigtig meget af det kød, vi producerer. F.eks. eksporterer vi godt 90 pct. af alt det svinekød, vi producerer. Den høje eksportandel betyder dermed, at WRI beregningen er endnu mere fejlbehæftet.

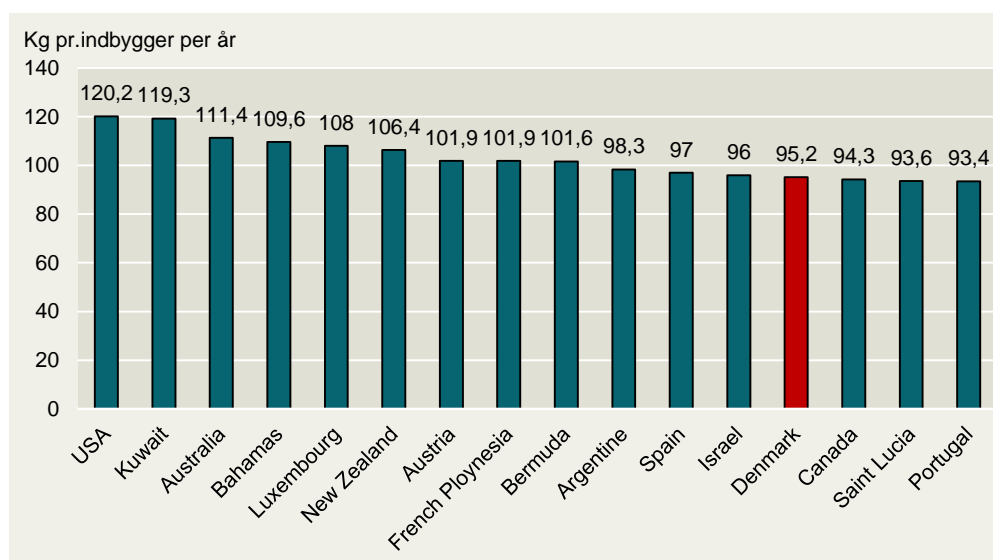
Næste led i beregningen er importen af kød. Her er tallet ikke opgjort i de hele slagtekroppe, men derimod i kødudskæringer i kilo, som primært udgør spiselige dele. Det betyder altså, at når man tager slagtekroppe i kilo og hertil lægger kødudskæringer i kilo, er der ikke tale om sammenlignelige tal; det er som at sammenligne æbler og pærer. Til sidst fratrækkes eksporten. Ligesom importen er tallet for eksporten i kødudskæringer i kilo og dermed ikke sammenligneligt med produktionen af slagtekroppe. WRI beregningen må derfor siges at være forkert.

Andre internationale opgørelser forsøger at korrigere tallene

FNs fødevarerorganisation, FAO, har også gennemført nogle beregninger af kødforbruget. Grundlæggende er beregningen den samme som WRIs – dog med den forskel, at der omregnes fra slagtekroppe til kødudskæringer. FAOs beregning kan opstilles således:

$$\text{Forbrug} = \text{Produktion} + \text{import (omregnet)} - \text{eksport (omregnet)}$$

Figur 1
Kødforbruget i de lande med det højeste kødforbrug (seneste tal)

Kilde: FAO, 2009 (seneste tal)

USA er ifølge FAOs beregning det land i verden, hvor man spiser mest kød pr. indbygger. Det giver umiddelbart god mening i forhold til, at amerikanerne spiser mange burgere, hotdogs og andre kødholdige fødevarer. Amerikanerne har også en tradition for at spise spareribs, som vejer godt til i kødtallet pga. indholdet af ben. Opgørelsen fra FAO viser dermed ikke, at Danmark er det land i verden, hvor der spises mest kød. Faktisk lander Danmark på en 13. plads i FAOs opgørelse.

FAO overvurderer tilsyneladende eksporterende landes forbrug

FAOs omregninger fra slagtekroppe til kødudskæringer tager imidlertid en lang række biprodukter med, som ikke anvendes til menneskeføde. Så selvom omregningen sikrer et forbrugstal, der er tættere på virkeligheden end WRIs tal, er tallet ikke et udtryk for forbruget. Det er desuden lidt tankevækkende, at der er adskillige lande på ovenstående liste, som er kødeksporterende lande. USA, Australien, New Zealand, Argentina, Canada og Danmark har en eksport af kød. Dette kunne antyde, at lande med kødeksport generelt overvurderes i FAOs tal.

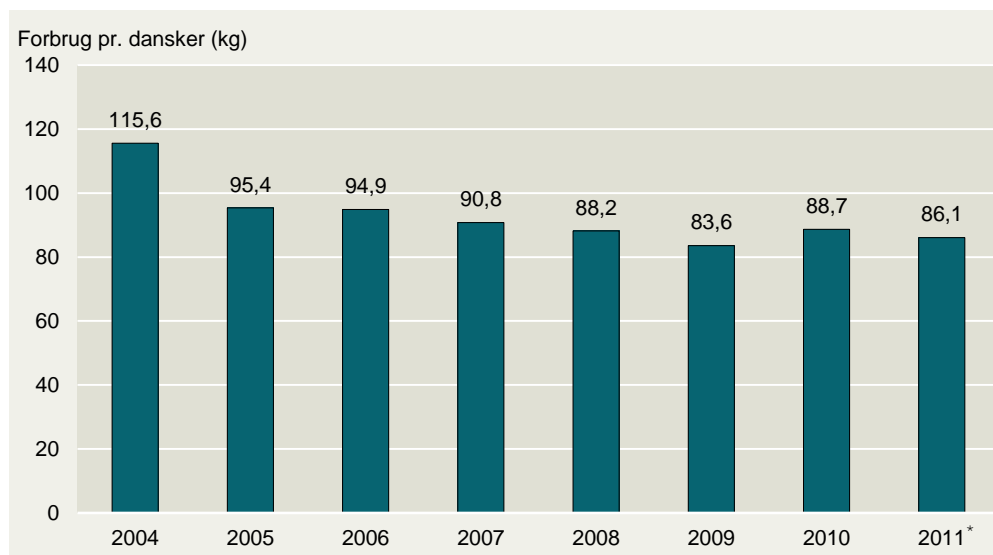
Eurostat har også beregnet et estimat for kødforbruget for de europæiske lande baseret på tal fra handelsbalancen. Eurostat erkender dog åbent, at tallet udgør fødevarer til *rådighed* for forbrugere – og ikke det faktiske forbrug. Eurostats beregning viser heller ikke, at danskerne er det mest kødspisende folk. I Eurostats beregning fra 2006 (seneste tal hvor Danmark er med) er det Cypren, der tager førstepladsen, dog med et urealistisk højt tal på 140 kg pr. indbygger. Cypren har en meget høj turistintensitet og har turister en stor del af året. Det må derfor forventes, at turisterne spiser en væsentlig del af det kød, der er til rådighed.

Ovenstående synliggør forhåbentligt, at der er en lang række faktorer, der spiller ind, når man ønsker at beregne et tal for kødforbruget.

Danmarks Statistik har korrigeret sit tal siden 2005

Danmarks Statistik beregner også tallene ud fra produktion, import og eksport, men har siden 2005 korrigeret tallene. Danmarks Statistik forsøger herefter at korrigere for knogler, ben og biprodukter. At man f.eks. ikke længere regner grisehovederne med som forbrug gør en stor forskel på tallene.

Figur 2
Kødforbrug i Danmark

Kilde: Danmarks Statistik (seneste tal). * Fjerkrækød er 2010 tal.

Danmarks Statistiks tal viser, hvad der er til rådighed for forbrug

Der er flere udfordringer i antagelsen om, at man ud fra handelsbalance mv. kan beregne sig frem til forbruget. Først og fremmest er tallet et udtryk for hvad der er til *rådighed* for forbrug snarere end, hvad der *faktisk er spist*. Alt, hvad der på den ene eller anden måde går tabt i processen fra slagting til forbruger, er dermed også medregnet. Det gælder bl.a. svind ved forarbejdning, dryptab, tilberedningssvind, madspild og mad til kæledyr. Mange forbrugere skærer f.eks. fedtkanten af et stykke kød, før de spiser det. Tallene fra Danmarks Statistik overvurderer dermed også vores kødforbrug.

Målinger af hvad danskerne faktisk spiser

DTU Fødevarerinstitutionen gennemfører løbende en række omfattende kostundersøgelser for at følge med i danskernes kost. Den seneste undersøgelse blev gennemført i 2011-2013 med et stort antal danskere, som blev repræsentativt udvalgt. Deltagerne i undersøgelsen har skrevet alt ned, de har spist eller drukket i løbet af en syv-dages periode, herunder deres kødforbrug.

Tal fra DTU viser den mængde kød, der faktisk er spist

Hver dansker spiser i gennemsnit 52 kg kød årligt

Den nyeste undersøgelse er en omfattende rapport om køds rolle i kosten, som DTU har udarbejdet for Landbrug & Fødevarer i 2015. Den har titlen "Køds rolle i kosten". DTU har i rapporten undersøgt, hvilken rolle rødt og forarbejdet kød samt fjerkræ spiller i danskernes kost, og hvad der kendetegner de forbrugergrupper, der har et hhv. lavt og højt indhold af kødtyperne i kosten.

I rapporten fremkommer det, at danskerne i aldersgruppen 4-75 år i gennemsnit indtager, hvad der svarer til 142 g kød (dækker over rødt kød, forarbejdet kød og fjerkræ¹) om dagen. Det svarer til, at hver dansker i gennemsnit spiser knap 52 kg kød om året.

Det skal dog nævnes, at selv denne opgørelse er behæftet med usikkerhed. Usikkerheden hænger sammen med, at der både indgår tilberedt og rå kød i de 52 kg. Da man jo normalt ikke spiser rå kød, er de 52 kg dermed også en overvurdering af danskernes forbrug af kød. Det hænger sammen med, at der vil være et stegesvind i kødet. Det anslås af DTU, at stegesvindet er 30 pct. på rødt kød, mens forarbejdet kød anslås at have et svind på 15 pct. Det årlige forbrug på 52 kg er dog alligevel det mest præcise mål, der pt. findes for danskernes kødforbrug.

Både mænd og kvinder lever op til anbefalingerne om rødt kød

Rapporten konkluderer, at den gennemsnitlige danskers kødforbrug i højere grad består af rødt kød end forarbejdet kød og fjerkræ. De officielle kostråd anbefaler, at man maks. spiser 500 g tilberedt, rødt kød ugentligt. Derudover anbefales lidt pålæg.

Som nedenstående tabel viser, lever både mænd og kvinder op til myndighedernes anbefalinger. Mænd spiser dog mere rødt kød end kvinder. Det er især mænd mellem 15 og 49 år, der har et højt indhold af rødt kød i kosten.

Tabel 1
Danskernes (4-75 år)
indtag af rødt kød

Rødt kød	Total	Mænd	Kvinder
Indtag, kg/år (råt)	28,5	34,7	22,3
Indtag, g/uge (råt)	546	665	427
Indtag, g/uge (tilberedt)	382	466	299

Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af DTU Fødevarerinstitutionen, Køds rolle i kosten, 2016. I tabellen er det røde kød opgjort i rå og tilberedt vægt. Det er dog væsentligt at tilføje, at 500 g tilberedt kød svarer til ca. 750 g rå kød. Det antages, at der er et stegesvind på ikke-tilberedt rødt kød på 30 pct.

Højt indtag af forarbejdet kød kædes sammen med livsstilsfaktorerne overvægt og lavt aktivitetsniveau

Også her ses, at mændene spiser langt mere forarbejdet kød end kvinder. Det er især drenge og mænd i alderen 15-49 år, der spiser meget forarbejdet kød. Det er dog væsentligt at bemærke, at drenge mellem 4-14 år også spiser forholdsvis meget forarbejdet kød. Deres indtag ligger kun ca. 25 pct. under de 15-49 åriges.

¹ Rødt kød defineres som "Uforarbejdet muskeltkød fra pattedyr som fx oksekød, kalvekød, svinekød, kød fra hest, ged eller får." Det røde køds vægt er angivet som fersk/rå vægt. Forarbejdet kød defineres som "Kød og fjerkræ, der er blevet forarbejdet gennem saltning (våd/tør), fermentering, røgning eller andre processer, der forbedrer smag eller konservering" Noget af det forarbejdede kød vil være angivet i ikke tilberedt vægt." Fjerkræ omfatter kylling, and, kalkun, due, gås og fasan. Alt fjerkræ er angivet som fersk/rå vægt. Vi henviser til DTUs rapport for yderligere uddybning.

Derudover spiser piger mellem 4-14 år også forholdsvis mere forarbejdet kød end de øvrige kvinder.

Tabel 2
Danskernes (4-75 år)
indtag af forarbejdet
kød

Forarbejdet kød	Total	Mænd	Kvinder
Indtag, kg/år (råt og tilberedt)	15,3	20,4	10,6
Indtag, g/uge	294	392	203

Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af DTU Fødevarer instituttet, Køds rolle i kosten, 2016. Det forarbejdede kød omfatter rått såvel som tilberedt kød. Det forventes, at størstedelen spises, som det er. Stegesvindet forventes at være ca. 15 pct., hvilket ikke indgår i ovenstående tal.

Livsstilsfaktorer forbundet med hhv. lavt og højt indtag

DTU rapporten "Køds rolle i kosten" undersøger også, hvilken sammenhæng der er imellem livsstilsfaktorer og forbruget af kød og fjerkræ.

Følgende faktorer hænger ifølge rapporten sammen med et generelt højt indhold af kød i kosten.

Generelt højt kødindhold i kosten:

- mand
- ryger
- overvægtig eller fed
- med ingen uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse

Disse personer spiser flere kartofler, salt og mættet fedt end dem med lavt indhold af kød og fjerkræ i kosten, mens de spiser mindre frugt og grønt, fisk, fuldkorn og tilsat sukker.

Derudover er følgende faktorer forbundet med et hhv. højt indhold af rødt kød og et højt indhold af forarbejdet kød i kosten:

Højt indhold af rødt kød i kosten:

- mand
- ryger
- med ingen uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse
- lavt aktivitetsniveau

Højt indhold af forarbejdet kød i kosten:

- mand
- ryger
- med ingen uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse
- overvægt

Ingen af livsstilsfaktorerne blev forbundet med forbruget af fjerkræ.

De danskere, der har et lavt indhold af kød og fjerkræ i kosten, er kendetegnet ved at være kvinder, ikke-rygere, normalvægtige og med en videregående uddannelse.

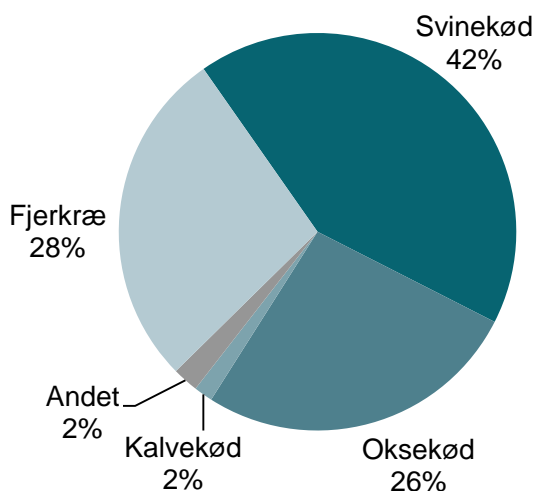
Tal fra GfK viser
indkøbet af kød

Nyere tal fra GfK viser indkøbet af kød

GfK har også undersøgt danskernes forbrug af kød. Deres undersøgelse er baseret på en løbende undersøgelse blandt 3000 repræsentativt udvalgte husstande i Danmark. Undersøgelsen gennemføres ved, at husstandene registrerer samtlige indkøbte dagligvarer, hver gang de har været ude og købe ind. Kødet, som husstandene registrerer, udgør alene, hvad der købes af fersk kød. Ifølge GfK Consumer Tracking indkøbte hver dansker i 2015 gennemsnitligt 20,9 kg fersk kød og fjerkræ. Med i tallene indgår alene hvad der er købt til husstanden.

Forbrug på forarbejdet kød (såsom pålæg), restaurantbesøg og spisning i kantiner er således ikke med i tallene. Derfor er tallene heller ikke et fyldestgørende udtryk for danskernes samlede kødforbrug.

Figur 4
Danskernes indkøb af
fersk kød fordelt på typer

Kilde: GfK ConsumerScan (MAT Q4 2015). "Andet kød" dækker over slagterpakker, indmad og storkøb.

Appendix

I DTU rapporten Køds rolle i kosten afviges en smule fra de tal, der fremkommer i rapporten Danskernes Kostvaner 2011-2013. Det skyldes bl.a., at der i rapporten Køds rolle i kosten vælges at omplacere noget af det ferske kød (råt) til forarbejdet kød. Mængden bliver derfor lidt mindre. For uddybning henvises der til metodeafsnittet i rapporten.

Landbrug & Fødevarer

Axeltorv 3 T +45 3339 4000 E info@lf.dk
1609 København V F +45 3339 4141 W www.lf.dk

Yderligere kontakt

Marianne Gregersen 3339 4677 mgr@lf.dk
Ninna Aarfelt Andersen 3339 4310 naa@lf.dk